

Kebolehpekerjaan Graduan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat, Selangor

(Employability of Graduates from Industrial Training Institute Kuala Langat, Selangor)

MAHARAM MAMAT*, DAYANA DAIMAN, RAHANI MOHD MUSA, NUR ATHIRAH IRHAM, WONG KOK MUN & YONG VOON YAU

ABSTRAK

Masalah pengangguran di Malaysia merupakan isu kritikal yang memberi impak negatif terhadap pembangunan negara. Kajian ini dijalankan untuk menentukan kebolehpekerjaan (employability) graduan lepasan Institut Latihan Perindustrian (ILP) Kuala Langat, Selangor. Kajian ini mengenalpasti kebolehpekerjaan (status bekerja/tidak bekerja/sambung belajar) graduan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat, menganalisis sektor pekerjaan graduan dan melihat purata gaji graduan lepasan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat yang berada dalam pasaran kerja semasa. Seramai 755 graduan lepasan ILPKLS dipilih secara rawak sebagai responden dalam kajian ini yang dijalankan menggunakan kaedah borang kaji selidik secara atas talian dan temu ramah melalui telefon. Hasil kajian mendapati bahawa 24.78% daripada responden telah melanjutkan pelajaran ke peringkat yang lebih tinggi, manakala sebanyak 60.9% responden telah mendapat pekerjaan dengan 69.13% adalah pekerjaan bertaraf tetap selepas menamatkan pengajian di ILPKLS. Sebanyak 80.48% daripada pelajar memperoleh pekerjaan ini bekerja dalam bidang latihan yang diceburi dan 73.24% graduan mendapat gaji permulaan sebanyak RM1000 ke atas selaras dengan saranan kerajaan untuk meningkatkan penduduk berpendapatan tinggi. Kajian ini mendapati, hanya 6.09 peratus sahaja graduan yang masih mencari pekerjaan yang sesuai dengan kemahiran mereka. Kajian ini merumuskan bahawa majoriti graduan lepasan ILPKLS memperoleh pekerjaan pertama mereka dengan kemahiran yang ada dan gaji yang sesuai.

Kata Kunci: Kebolehpasaran graduan; pengangguran graduan; kebolehpekerjaan; pendidikan vokasional; graduan berkemahiran

ABSTRACT

Unemployment in Malaysia is a critical issue that gives negative impacts toward national development. This study is to determine the employability of graduates from Industrial Training Institute (ITI) Kuala Langat, Selangor. This study identified employability of graduates from ITI Kuala Langat, analysed job sectors for graduates and observed the average salary of graduates of ITI Kuala Langat (ITIKLS) in the current job market. 755 graduates from ITIKLS were selected at random as respondents in this study, which were conducted using internet-based questionnaires and telephone interviews. The results indicated that 24.78% of the respondents have continued their studies at a higher level, whereas 60.9% of the respondents are employed, with 69.13% of them have permanent jobs after graduated from ITIKLS. About 80.48% of the students that are already employed are working in their field of training and 73.24% of the graduates have received

starting salaries of over 1000 MYR in accordance with the government's proposition to increase the high-income population. Based on this study, only 6.09% of the graduates are still finding jobs that are suitable to their skills. This study concludes that the majority of the graduates from ITIKLS have found their first jobs with required skills and appropriate salaries.

Keywords: Graduate marketability; graduate unemployment; employability; vocational education; skilled graduates

PENGENALAN

Masalah pengangguran dari kalangan graduan bukanlah satu isu yang baharu dan memberi persepsi negatif kepada pelbagai pihak tentang proses pembangunan negara terutama dalam bidang pendidikan. Statistik tenaga buruh siswazah yang dikeluarkan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia (2016) melaporkan bahawa terdapat sebanyak 112 000 siswazah menganggur pada tahun 2015 berbanding 108 000 siswazah pada tahun 2014. Utusan Online (2016) melaporkan bahawa terdapat 23.9% graduan masih menganggur walaupun setelah beberapa tahun menamatkan pengajian di institut pengajian tinggi. Sehubungan dengan masalah itu, kerajaan Malaysia, khususnya Kementerian Sumber Manusia telah mengambil pendekatan proaktif menubuhkan Institut Kemahiran sebagai salah satu solusi untuk mengurangkan masalah lambakan graduan menganggur dan menyediakan latihan kemahiran bagi memenuhi kehendak industri dalam menampung tenaga kerja separuh mahir. Penubuhan institut kemahiran ini telah menunjukkan hasil yang positif sehingga ditawarkan kursus lanjutan ke tahap diploma dan diploma lanjutan bagi setiap bidang kemahiran yang terpilih.

Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat, Selangor merupakan sebuah institut pendidikan di bawah Jabatan Tenaga Manusia di Kementerian Sumber Manusia yang beroperasi pada Ogos 2004. Institut ini terletak di Jalan Sultan Abdul Samad, Banting Selangor, berkeluasan 60 ekar dan mampu menampung kapasiti 600 orang pelajar. Ia berperanan untuk memberi latihan berbentuk kemahiran kepada belia-belia lepasan Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) dan menawarkan latihan berkaitan IT (*Information Technology*) dan CADD (*Computer Aided Drafting & Design*). Jabatan IT merupakan jabatan terbesar di institut ini menawarkan kursus dalam bidang teknologi maklumat seperti kursus Teknologi Perisian Multimedia Interaktif, kursus Teknologi Perisian Pengaturcaraan dan kursus Teknologi Komputer Rangkaian. Bagi jabatan CADD pula kursus Teknologi Cadd senibina dan kursus teknologi Cadd Mekanikal ditawarkan bagi pelajar yang berminat dalam bidang lukisan kejuruteraan.

Pelajar-pelajar yang berjaya menamatkan pelajaran di ILP layak mendapat Sijil Kemahiran Malaysia (SKM) dan Diploma Kemahiran Malaysia (DKM) yang dikeluarkan Jabatan Pembangunan Kemahiran serta mendapat pengiktirafan oleh semua organisasi awam dan swasta di Malaysia. Sehingga kini, Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat telah menawarkan kursus di peringkat sijil (SKM tahap 1, 2 dan 3) dan Diploma (SKM tahap 4) bagi semua kursus yang ditawarkan. Kajian ini dilakukan bagi mengenal pasti tahap kebolehpekerjaan (*employability*) para graduan lepasan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat. Kajian ini mengenalpasti kebolehpekerjaan (status bekerja/tidak bekerja/sambung belajar) graduan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat, menganalisis sektor pekerjaan graduan dan melihat purata gaji graduan lepasan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat yang berada dalam pasaran kerja semasa. Hasil kajian ini akan menggambarkan tahap kepentingan kemahiran kepada para belia

bagi menggalakkan sumbangan tenaga kerja untuk menjana ekonomi negara. Ia juga menjadi panduan bagi menilai tahap kebolehkerjaan graduan kemahiran seperti Institut Latihan Perindustrian (ILP) seiring dengan tahap pendidikan yang diperolehi bagi memenuhi keperluan pekerjaan di industri.

Kajian ini memberi fokus terhadap kebolehpekerjaan (*employability*) para graduan lepasan Institut Latihan Perindustrian (ILP) Kuala Langat. Kajian ini mengenalpasti kebolehpekerjaan (status bekerja/tidak bekerja/sambung belajar) graduan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat, menganalisis sektor pekerjaan graduan dan melihat purata gaji graduan lepasan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat yang berada dalam pasaran kerja semasa. Para graduan terlibat terdiri daripada graduan lepasan ILP Kuala Langat dalam bidang IT dan CADD. Kajian ini mengambil kira status kebolehkerjaan graduan yang telah menamatkan pengajian pada tahun 2015 dan 2016 merangkumi empat sesi graduan. Pemilihan sampel adalah secara rawak di mana graduan-graduan yang menamatkan pelajaran ini akan dijadikan sampel kajian bagi mengetahui kebolehkerjaan mereka dalam pasaran selepas 3 bulan tamat belajar. Kajian ini melibatkan seramai 247 graduan yang telah menamatkan pengajian mereka di ILP Kuala Langat dengan jayanya pada tahun 2015, manakala graduan pada tahun 2016 pula melibatkan seramai 508 graduan.

KAJIAN LITERATUR

Ketidakselarasan penawaran dan permintaan dalam pasaran buruh siswazah telah menimbulkan banyak isu bukan sahaja dari segi peranan institusi pengajian tinggi dan program pengajian yang ditawarkan tetapi juga dari segi kualiti graduan yang dilahirkan. Kesukaran memperoleh pekerjaan dan pengangguran siswazah dikatakan berkait rapat dengan kekurangan kemahiran kebolehpasaran dan kebolehkerjaan graduan yang memasuki pasaran buruh (Nooriah Yusof, Zakiah Jamaluddin & Norain Mat Lazim 2013). Muhammad Hazrul Ismail (2012) terdapat lima faktor menyebabkan graduan sukar mendapat pekerjaan iaitu kekurangan kemahiran dan pengalaman kerja, ketidaksepadanan antara keperluan industri dengan bidang pengajian graduan, kurang keupayaan untuk berkomunikasi dengan baik terutamanya dalam Bahasa Inggeris, bersikap negatif terhadap pekerjaan tertentu dan kurangnya kesedaran tentang kewujudan berbagai-bagai peluang pekerjaan. Hasil kajian ini mendapati bahawa jurang yang terbesar dicatatkan bagi ciri kebolehpasaran membuat keputusan dan penyelesaian masalah, manakala jurang terkecil dicatatkan bagi ciri kebolehpasaran ICT (Teknologi Maklumat). Secara keseluruhannya, semua ciri kebolehpasaran yang dikaji mencatatkan jurang negatif yang bermaksud wujudnya kekurangan di dalam prestasi kerja sebenar para graduan dengan prestasi yang diharapkan oleh para majikan. Walaupun banyak penambahbaikan telah dilakukan bagi mengukuhkan tahap kebolehpasaran siswazah, masih lagi terdapat banyak rungutan yang dikemukakan para majikan tentang kualiti para graduan. Menurut kajian ini juga, majikan menganggap graduan masih lemah membuat keputusan, kurang bertanggungjawab terhadap tindakan dan mengambil keputusan yang kurang mahir dalam membuat jangkauan masalah. Selain itu, majikan juga berpendapat graduan masih kurang dalam aspek kemahiran berfikir, kemahiran komunikasi dan interpersonal, serta kemahiran ICT termasuk pemprosesan data seperti Microsoft Excel, kebolehan mencari maklumat berkaitan tugas menerusi Internet, mempersembahkan maklumat dengan audio visual dan kemahiran menggunakan pemprosesan perkataan seperti Microsoft Word. Dapatan ini disokong oleh banyak kajian lain seperti Suzanna Pillay (2004), Raybould & Sheedy (2005), Maniam & Liong (2007), Azah Mohamed, Farah Liza Mohd Isa & Haryati Shafii (2007), Ishak Yussof, Rahmah Ismail & Robiah Sidin (2008), Suria Sindhi Shariati Hassan dan Ahmad Esa (2011), Zafir Mohd Makhbul,

Ishak Yussof, Abd Hair Awang (2015), Shahrudin Ahmad, et al. (2014) dan Pramela Krish, Kamisah Osman, Subahan T. & Zanaton Iksan (2014).

Kelemahan paling ketara para graduan adalah penguasaan bahasa Inggeris dan kemahiran insaniah (Pramela Krish, et al, 2014; Suzanna Pillay 2004; Marlina Ali & Shahrarom Noordin 2006). Majikan berhadapan dengan cabaran untuk mendapatkan graduan berkualiti dari sudut kemahiran insaniah dan lebih mencabar untuk mendapatkan graduan yang berupaya untuk berkomunikasi dengan baik dalam bahasa Inggeris. Kefasihan berbahasa Inggeris dan keupayaan mengakses maklumat secara global dilihat sebagai kecekapan yang penting kerana kedua-dua kemahiran tersebut amat diperlukan untuk pembangunan dan kemajuan daya saing sesebuah syarikat bagi memenuhi cabaran global. Peluang untuk mendapatkan pekerjaan menjadi semakin tinggi apabila graduan mempunyai banyak kemahiran dan pengetahuan. Kemahiran insaniah tidak dipelajari secara formal dalam dewan kuliah, sebaliknya diperolehi melalui pendedahan berterusan dalam program sukarelawan dan pengalaman bekerja semasa mengikuti latihan industri. Kebanyakan majikan lebih memberikan tumpuan kepada calon yang mempunyai semangat dan motivasi yang tinggi, berkeyakinan dan mampu berusaha memajukan kerjaya sendiri dan produktiviti syarikat (Ishak Yussof, Rahmah Ismail & Robiah Sidin 2008; Lankard 1990; Li & Zhang 2010; Zafir Mohd Makhbul, Ishak Yussof & Abd Hair Awang 2015). Menurut Maniam dan Liong (2007), responden kajiannya didapati tidak mempunyai keyakinan untuk mendapat pekerjaan kerana terdapat persaingan dengan siswazah dari IPT lain, keputusan akademik yang kurang memuaskan, peluang kerja yang terhad disebabkan terlalu ramai siswazah, program yang diikuti di universiti tidak menepati kehendak pasaran pekerjaan, tidak pasti dengan keadaan ekonomi negara dan kurang yakin mendapatkan pekerjaan melalui program yang diambil.

Melihat kajian-kajian yang dilakukan berkaitan persepsi pelajar pula, pelajar Universiti Tun Hussein Onn Malaysia (UTHM) didapati mempunyai persepsi yang memuaskan terhadap program kerjaya. Pihak pengurusan UTHM telah melakukan pendedahan awal berkaitan kerjaya kepada pelajar (Ahmad Esa, Sahila Suadi & Noraishah Daud 2013). Kajian Juliza Ezaida (2014) mengenal pasti tahap penguasaan kemahiran insaniah dalam penglibatan aktiviti kokurikulum badan beruniform berdasarkan kepada persepsi pelajar UTHM dan juga persepsi jurulatih. Berdasarkan kajian ini didapati tahap penguasaan kemahiran insaniah pelajar UTHM juga berada pada tahap yang tinggi. Muhammad Syamaizar, Nur Farhana dan Farisa Jazima (2017) melakukan kajian untuk mengenal pasti tahap kemahiran insaniah dalam kalangan pelajar Kolej Kemahiran Tinggi MARA (KKTm) di Johor daripada segi elemen etika dan moral, kerja berpasukan, komunikasi, kreatif dan inovatif dan keusahawanan menurut perspektif pelajar. Hasil kajian mendapati bahawa tahap kemahiran insaniah pelajar KKTm mengikut perspektif pelajar berada pada tahap yang tinggi. Di UKM pula, pengukuran kemahiran insaniah pelajar dilakukan terhadap 102 orang pelajar Fakulti Teknologi dan Sains Maklumat (FTSM). Kajian Hazura Mohamed, Hairulliza Mohammad Judi Dan Ruzzakiah Jenal (2019) ini dilakukan melalui aktiviti pengkomputeran oleh 11 kumpulan kepentingan khas (SIG) menggunakan Model Penilaian Kirkpatrick. Empat kategori (reaksi, pembelajaran, tingkah laku dan hasil) diguna dalam mengukur tahap pencapaian kemahiran insaniah pelajar. Hasil kajian menunjukkan keempat-empat kategori ini berada pada tahap yang baik.

Dapatan yang sama turut diperolehi dalam kajian kebolehpasaran graduan dan persaingan yang wujud dalam pasaran pekerjaan di tiga buah universiti tempatan di utara tanahair iaitu Universiti Sains Malaysia (USM), Universiti Utara Malaysia (UUM) dan Universiti Malaysia Perlis (UniMAP) dilakukan Noorah Yusof, Zakiah Jamaluddin & Norain Mat Lazim (2013). Hasil kajian ini mendapati bahawa pelajar prasiswazah di universiti kajian mempunyai kesedaran yang

tinggi terhadap isu kebolehpasaran dan persaingan yang wujud dalam pasaran pekerjaan. Namun demikian, rata-rata responden mempunyai aras keyakinan yang agak tinggi dalam memperoleh pekerjaan apabila tamat pengajian nanti. Kebanyakan responden kajian juga mengakui bahawa mereka memiliki kemahiran insaniah yang akan meningkatkan lagi tahap kebolehpasaran mereka dalam pasaran pekerjaan. Di UKM, pelajar didapati berpuas hati dengan program pengajian, pengalaman di universiti dan persediaan kerjaya masing-masing. Kajian ini dilakukan Maniam & Liong (2007) melibatkan seramai 200 orang pelajar prasiswazah tahun akhir jurusan sains dan sastera di UKM berkaitan persepsi pelajar tahun akhir terhadap atribut pekerjaan mendapati bahawa pelajar menilai tahap kepentingan kemahiran boleh-pindah lebih tinggi daripada tahap kemahiran mereka sendiri dan terdapat perbezaan di antara tahap kemahiran daripada aspek jurusan, jantina, PNGK dan etnik. Kajian Ishak Yussof, Rahmah Ismail & Robiah Sidin (2008) pula berkaitan pasaran kerja semasa dan persaingan memperolehi pekerjaan dalam kalangan graduan. Tinjauan soal selidik ini dilakukan terhadap 343 graduan UKM yang tamat pengajian antara tahun 1998 hingga 2002 dengan meneliti tempoh masa yang diambil untuk mendapatkan pekerjaan pertama, kesesuaian bidang pengajian dengan alam pekerjaan dan tahap kepuasan kerja dalam kalangan mereka. Hasil kajian ini menunjukkan bahawa lebih 2/3 daripada responden memperolehi pekerjaan dalam tempoh kurang enam bulan selepas tamat pengajian, menunjukkan bahawa kemampuan graduan mendapat pekerjaan adalah lebih baik berbanding daripada kajian-kajian sama yang terdahulu.

Selama ini, kurikulum di peringkat universiti lebih menekankan kepada penilaian akademik dari sudut peperiksaan, dan bukan terhadap pembelajaran yang menjurus ke arah kerjaya. Ini merupakan antara punca graduan gagal mengaplikasikan apa yang dipelajari di universiti, seterusnya meningkatkan pengangguran dalam kalangan siswazah (Suzanna Pillay 2004; Quek 2005; Maniam & Liong 2007). Graduan masa kini tidak lagi dinilai berdasarkan pencapaian akademik semata-mata. Sistem pendidikan dan latihan masa kini mula diorientasikan semula mengikut kesesuaian semasa. Mereka perlu menguasai pelbagai kemahiran seperti kemahiran menyelesaikan masalah, kemahiran berfikir secara kritis dan kreatif, kemahiran komunikasi dan seumpamanya. Kajian Noorasiah Sulaiman dan Nursaliha Abd Ghafar (2019) mendapati industri atau firma pekerjaan memerlukan pekerja mempunyai kemahiran insaniah dan kemahiran generik lain bersesuaian serta menggalakkan latihan sambil berkerja (on-the-job training). Ini meningkatkan pengetahuan, kemahiran dan daya cipta supaya sepadan dengan kemajuan teknologi pengeluaran dan perkhidmatan untuk memenuhi hasrat tersebut (Maniam & Liong 2007).

Sejajar dengan itu, pelbagai cadangan diketengahkan bagi mengatasi masalah pengangguran dalam kalangan graduan universiti. Kementerian Pendidikan Malaysia menggalakkan graduan mempunyai dua bidang utama tujahan (major) untuk membolehkan mereka lebih diterima di pasaran kerja (Suzanna Pillay 2004). Para pelajar di universiti juga menginginkan lebih banyak kursus yang dapat mengembangkan kemahiran, bukan sekadar berbentuk teori semata-mata bagi meningkatkan peluang pekerjaan (Maniam & Liong 2007). Kajian Shaharuddin Ahmad dan rakan-rakan (2014) mengesyorkan supaya para graduan dibekalkan dengan ilmu keusahawanan bagi memenuhi keperluan semasa dunia pekerjaan. Hal ini disokong oleh kajian Sarimah Che Hassan, Norlizah Che Hassan dan Nor Aisyah Buang (2010) yang meneliti tentang kualiti dan sifat kompetensi yang perlu dikuasai oleh setiap guru dalam usaha untuk memupuk nilai-nilai dan kemahiran insaniah dalam kalangan pelajar. Hasil kajian ini mendapati bahawa pendidikan keusahawanan telah berjaya menimbulkan kesedaran, mengubah sikap dan persepsi pelajar kepada lebih positif terhadap bidang keusahawanan. Namun begitu,

kajian ini mendapati guru sendiri ternyata masih belum dapat menghayati sepenuhnya tujuan, kandungan dan kaedah pelaksanaan yang khusus untuk pendidikan keusahawanan.

Penekanan kepada pengluasan dan kepelbagaian kaedah pengajaran dan pembelajaran di peringkat pendidikan tinggi juga turut mengalami perubahan sejajar dengan keperluan semasa. Menurut Adi-Irfan Che-Ani dan rakan-rakan (2014), kelayakan akademik yang cemerlang dianggap sebagai 'tiket' untuk menghadiri temuduga, tetapi "Soft skills" graduan menjadi faktor penentu dalam kejayaan atau kegagalan mendapatkan pekerjaan. Kajian Norazila Mat dan rakan-rakan (2015) berkaitan perancangan akademik masa kini mencadangkan supaya pengajaran dan pembelajaran kursus perlu mengandungi elemen kemahiran berkomunikasi, ketrampilan berfikir, semangat kerja berpasukan dan pembelajaran sepanjang hayat. Kajian ini telah meneroka pelaksanaan "experiential learning" dan "service learning" kepada pelajar UKM dan melihat bagaimana kaedah baharu ini dapat dilaksanakan dalam kursus yang bersifat kemahiran generik. Hasil kajian menunjukkan pandangan pelajar UKM terhadap kaedah pengajaran dan pembelajaran ini adalah positif secara keseluruhan di mana peningkatan dalam jatidiri, kerjasama, komunikasi dan pengurusan maklumat dapat dikesan. Persoalan berkaitan adakah kursus-kursus yang ditawarkan di universiti boleh melengkapkan pelajar prasiswazah dengan kemampuan dan sikap yang sepatutnya ada bagi bersaing dalam pasaran kerja ataupun sebaliknya telah di jawab dalam kajian Pramela Krish, Kamisah Osman, Subahan T. dan Zanaton Iksan (2014) apabila meninjau persepsi pelajar-pelajar pengajian Sarjana Muda Sastera dalam Pengajian Bahasa Inggeris mengenai kecekapan mereka sebelum dan selepas mereka menjalani sesi latihan industri. Hasil kajian ini mendapati bahawa responden memberikan persepsi positif terhadap latihan industri yang dijalani dan merasakan program tersebut memberi peluang untuk meningkatkan profil kebolehgajian, personaliti dan kemahiran insaniah.

Pendidikan formal menjadi salah satu daripada kriteria penting pengambilan pekerja pada masa kini. Pendidikan dilihat sebagai satu pelaburan jangka panjang dalam menyediakan tenaga mahir. Kaum wanita dan lelaki diberikan peluang pendidikan formal yang sama tetapi didapati berlaku ketidakseimbangan dalam taburan pekerjaan mengikut jantina terutama dalam bidang bersifat kemahiran (Noor Rahamah Hj Abu Bakar 2014). Menurut Mazlina Binti Harun (2002), permintaan yang semakin meningkat dalam bidang teknikal dan vokasional dalam sistem pendidikan negara membuktikan ia mempunyai prospek yang cerah dalam pasaran kerjaya dan tiada lambakan lepasan graduan dalam bidang teknikal dan vokasional. Pendidikan vokasional yang dijalankan di peringkat menengah perlulah mengambil kira minat, keperluan dan kesanggupan pelajar-pelajar serta kebolehnya dalam sesuatu bidang (Robiah Sidin 1998). Majikan hari ini memerlukan tenaga kerja yang berkemahiran, jadi golongan belia perlu dibekalkan dengan pelbagai kecekapan dalam pasaran kerja (Nurhuda Binti Nizar 2006). Kajian dijalankan Abd Samad, Wan Ahmad, Sern dan Harun (2018) untuk meneliti domain dan elemen yang dapat membantu pelatih industri automotif memperoleh kecekapan tingkah laku dan kemahiran pekerjaan mendapati bahawa terdapat 12 domain utama menjadi penyumbang utama kecekapan tingkah laku dan kemahiran pekerjaan, iaitu tadbir urus; rangka kerja kelayakan; standard kecekapan; pembekal piawaian kemahiran; penghantaran; hubungan Industri; pengalaman kerja perindustrian; program berkembar; program khidmat masyarakat; lawatan perindustrian berasaskan kurikulum; dan keusahawanan pendidikan. Latihan industri yang dijalani pelajar sebelum bergraduasi berupaya membekalkan mereka dengan dunia pekerjaan dan tuntutan kemahiran semasa yang diperlukan sebelum benar-benar melibatkan diri dalam sektor pekerjaan. Namun begitu, latihan praktikal yang tidak berkualiti atau praktikal sistem bermutu rendah menyebabkan tahap kecekapan dan kemahiran tidak mencapai piawai yang diperlukan (Abd

Samad, Wan Ahmad, Sern, & Harun 2018). Dasar Latihan Industri Institusi Pengajian Tinggi yang dikeluarkan Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia (2010) menyatakan bahawa latihan industri disediakan kepada bakal graduan bagi meningkatkan tahap mampu kerja para graduan, memperkasa kompetensi yang diperlukan, dan memberi pelajar peluang pembelajaran di dunia pekerjaan dalam bentuk pengalaman praktikal untuk mempertingkatkan kebolehpasaran (marketability) mereka dalam dunia pekerjaan nanti. Ini disokong oleh kajian Muhammad Zul Azri dan rakan-rakan (2016), Hashamuddin Yaakob, Kamaruizam Mat Ail & Noor Farazila Radzi (2018) dan, Hazura Mohamed, Hairulliza Mohammad Judi dan Ruzzakiah Jenal (2019) yang mendapati terdapat kesan positif terhadap pelajar yang didedahkan dengan persekitaran kerja, pelaporan, pemindahan pengetahuan merentas konteks dan penyertaan organisasi yang diperoleh semasa kerja praktikum.

Kemahiran teknikal mempunyai jurang yang paling kecil untuk dipenuhi. Ini bermakna sebahagian besar pekerja hampir memenuhi tahap kemahiran yang dikehendaki. Pekerja lebih mudah menguasai kemahiran teknikal yang boleh dipelajari melalui kursus dan latihan. Hasil kajian kebolehan bekerja graduan oleh Bank Negara, Noor Azlan (2003) mendapati bahawa kebanyakan graduan institusi tempatan tidak memiliki kemahiran kerja yang diperlukan pasaran dan seolah-olah wujud “mismatch” dalam penyediaan graduan untuk pasaran kerja tempatan. Graduan yang dihasilkan sepatutnya memenuhi keperluan industri terutama dari sudut kemahiran (Siti Zaleha et al. 2007), namun begitu hakikat yang perlu diterima adalah sistem latihan sedia ada yang digunakan selama ini tidak selaras dengan keperluan industri kerana kekurangan kerjasama antara institusi latihan dan industri (Jabatan Kemahiran Pembangunan 2012). Menurut Norzaina Rasit dan Mohd Mokhtar Tahar (2018), kurikulum semasa perlu dikaji semula dan diperbaharui sejajar dengan perubahan industri supaya institusi dapat menghasilkan tenaga kerja yang dilengkapi dengan kemahiran dan tinggi kebolehpasaran. Sistem latihan kurikulum aliran kemahiran seperti TVET juga perlu dibaharui bagi memenuhi kehendak ini. Kajian dilakukan (Rusli Ahmad dan Nur Naha Mansor (2012) mendapati bahawa graduan luar bandar di Sabah yang mengikuti program latihan sebagai persiapan menghadapi cabaran dunia pekerjaan didapati membuat keputusan untuk bekerja sendiri (76.9%) dari memilih untuk bekerja dalam sektor kerajaan (7.6%), sektor swasta (9.6%), kerja makan gaji (0.0%) atau sebagai pelabur (05.7%) dengan pelbagai sebab, antaranya faktor pendapatan tinggi yang dijangkakan, bentuk pekerjaan yang lebih fleksibel, aspek positif kepada peningkatan konsep sendiri dan faktor kebebasan bertindak dan membuat keputusan sendiri yang lebih baik

Kajian Zafir Mohd Makhbul, Ishak Yussof dan Abd Hair Awang (2015) tentang kebolehpasaran graduan semasa mendapati bahawa para majikan didapati menilai bakal pekerja berdasarkan kemahiran teknikal dan kemahiran generik (softskills). Dapatan ini disokong oleh Ernisuhani Mohamad Zamri dan Noraimi Ahmad (2017) yang melakukan kajian kebolehpasaran graduan Diploma Kejuruteraan Perkhidmatan Bangunan, di Politeknik Sultan Azlan Shah bagi mengenalpasti faktor kebolehpasaran graduan dari sudut pandangan majikan. Hasil kajian ini mendapati kebolehpasaran seseorang graduan adalah berbeza-beza mengikut bidang ilmu yang dipelajari, pencapaian akademik, kemahiran insaniah dan faktor peribadi adalah antara faktor-faktor kebolehpasaran graduan. Dapatan yang serupa turut diperolehi dalam kajian Muhammad Hazrul Ismail (2012). Hasil kajian Mohamed Nizam (2008) pula mendapati lepasan program latihan vokasional mempunyai lebih peluang pekerjaan berbanding lepasan program akademik.

Majoriti graduan latihan vokasional mempunyai peluang yang tinggi untuk mendapat pekerjaan pertama mereka seurus selepas menamatkan latihan. Namun begitu, kajian Norzaina Rasit dan Mohd Mokhtar Tahar (2018) tentang perbezaan tahap kemahiran pekerjaan dalam

kalangan pelajar yang mengalami kecacatan di Sekolah Menengah Pendidikan Khas Vokasional Indahpura mendapati bahawa kebolehan kemahiran pelajar berada di peringkat sederhana sahaja. Menurut kajian Nor Asfarul Lail dan Nor Maizura (2019), golongan OKU berhadapan dengan kesulitan untuk menyesuaikan diri dalam persekitaran yang normal dan kehidupan bermasyarakat. Jadi, golongan ini memerlukan satu bentuk program yang dapat mendidik, mengupaya dan memberikan nilai tambah kemahiran mereka seperti ditawarkan Kolej Komuniti melalui Program Pembelajaran Sepanjang Hayat (PSH) berbentuk latihan kemahiran dalam bidang teknikal dan vokasional (TVET).

Menurut Dian Hikmah dan Mohd Zaidi Mahyuddin (2017), negara Jerman mengamalkan sistem dwilatihan Vokasional Teknikal (Dual Vocational Technical Training System) yang memadankan perantis daripada sekolah vokasional dengan industri untuk menggabungkan pengalaman pembelajaran berasaskan kerja bagi menyediakan mereka untuk alam pekerjaan. Sistem ini dikatakan menjadi penyumbang utama kepada kadar pengangguran yang rendah di negara tersebut.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini menggunakan kaedah tinjauan yang melibatkan kerja peninjauan kuantitatif dan penafsiran kualitatif. Kaedah tinjauan ini melibatkan dua jenis kegiatan utama iaitu soal selidik secara di atas talian dan temuramah menggunakan telefon. Instrumen utama yang digunakan dalam kajian ini ialah tinjau selidik. Borang kaji selidik dalam talian (e-Tracer Study (Employability) Online System atau eTos) digunakan bagi mendapatkan maklumat graduan. Pengisian borang kaji selidik dilakukan pada majlis konvokesyen pada setiap sesi. Dalam kajian ini, soal selidik dibahagikan daripada empat bahagian, iaitu maklumat asas responden, maklumat pengajian dan status status kebolehpkerjaan responden. Jadual 1 menunjukkan statistik pengisian borang analisis melalui sistem eTos mengikut sesi pengambilan tahun 2015 dan 2016.

JADUAL 1. Status Pengisian Borang Analisis melalui Sistem eTos

Bil	Sesi/Tahun	Belum buat pengesahan	Belum Kemaskini	Telah Kemaskini	Peratus (%)
1.	1/2015	0	0	139	100
2.	2/2015	0	1	108	99.08
3.	1/2016	0	0	177	100
4.	2/2016	6	5	333	96.80

(Sumber: ILP Kuala Langat, 2017)

Selain kajian tinjau selidik, kaedah temubual menggunakan telefon turut digunakan untuk memperolehi dan mengumpulkan data dengan cara menterjemahkan pokok persoalan kajian dan mengajukan soalan-soalan kepada responden secara verbal. Kaedah temu bual melalui telefon ini digunakan bagi graduan yang tidak hadir ke majlis konvokesyen.

DAPATAN KAJIAN DAN PERBINCANGAN

Menurut Hillage dan Polalrd (1998), kebolehpkerjaan merujuk kepada keupayaan seseorang untuk mendapatkan dan mengekalkan pekerjaan. Ia bukan sahaja merujuk kepada graduan mendapat kerja, sebaliknya ia menunjukkan keupayaan graduan untuk menjalankan fungsinya dalam pekerjaan yang diceburi, sekali gus mengekalkan pekerjaan tersebut sepanjang hayat mereka. Fokus kajian ini berkaitan kebolehpkerjaan (*employability*) graduan lepasan ILP Kuala Langat. Jadi, bahagian ini menganalisis dan mengenalpasti kebolehpkerjaan graduan ILP Kuala Langat, menganalisis sektor pekerjaan graduan dan melihat purata gaji graduan yang berada dalam pasaran kerja semasa.

Analisis data dan dapatan daripada kajian ini dibahagikan kepada dua bahagian utama, iaitu, demografi responden dan analisis kebolehpkerjaan graduan ILP Kuala Langat. Graduan ILP Kuala Langat yang terlibat dalam kajian ini terdiri daripada graduan lelaki dan perempuan yang telah tamat belajar pada sesi 2015 dan 2016. Jadual 2 menunjukkan bilangan graduan mengikut jantina.

JADUAL 2. Bilangan Responden Mengikut Jantina

Bil	Jantina	Sesi 1/2015		Sesi 2/2015		Sesi 1/2016		Sesi 2/2016	
		F	%	F	%	F	%	F	%
1.	Lelaki	92	66	65	60	99	56	173	52
2.	Perempuan	47	34	43	40	78	44	158	48
	Jumlah	139	100	108	100	177	100	331	100

(Sumber: ILP Kuala Langat 2017)

Responden kajian ini terdiri daripada 98.3% daripada sejumlah 769 graduan sebenar bagi pelajar ILP Kuala Langat keluaran 2015 dan 2016 (4 semester). Responden lelaki terdiri daripada 56.82% berbanding 43.18% responden perempuan. Peratus pelajar lelaki lebih ramai berbanding pelajar perempuan kerana ILP menawarkan kursus-kursus yang bersifat teknikal. Menurut kajian Zairoslawanee (2014), pelajar lelaki lebih memilih pendidikan yang melibatkan penggunaan mesin dan tangan (*hands on*), manakala pelajar wanita pula lebih berminat dengan aktiviti kewanitaan seperti kesenian dan personal-sosial. Kajian ini disokong oleh dapatan Noor Rahamah Abu Bakar (2014) dan Norzaina Rasit & Mohd Mokhtar Tahar (2018) yang menyatakan bahawa bilangan pelajar lelaki melebihi jumlah pelajar wanita dalam pendidikan menengah terutamanya di sekolah vokasional dan teknik dan juga di Politeknik.

Graduan yang terlibat dalam soal selidik ini terdiri daripada bangsa Melayu, India, Cina dan lain-lain seperti Iban dan Orang Asli seperti ditunjukkan dalam Jadual 3 berikut;

JADUAL 3. Bilangan Responden Mengikut Bangsa tahun 2015-2016

Bil.	Bangsa	Sesi 1/2015		Sesi 2/2015		Sesi 1/2016		Sesi 2/2016	
		F	%	F	%	F	%	F	%
1.	Melayu	113	81%	95	88%	144	81%	259	78%
2.	India	24	17%	9	8%	23	13%	52	16%
3.	Cina	2	1%	2	2%	6	4%	13	4%
4.	Lain-lain	0	0%	2	2%	4	2%	7	2%
Jumlah		139	100%	108	100%	177	100%	331	100%

(Sumber: ILP Kuala Langat 2017)

Berdasarkan Jadual 3, didapati graduan berbangsa Melayu paling ramai dihasilkan pada tahun 2015-2016 iaitu sebanyak 80.93%, diikuti India sebanyak 14.30%, dan Cina sebanyak 3.05%. Mengikut rekod Kementerian Pendidikan Malaysia, pelajar Melayu lebih ramai melanjutkan pengajian ke IPTA berbanding kaum-kaum lain walaupun sistem meritokrasi dilaksanakan (Utusan, 2013). Bumiputera Melayu diberi peluang melanjutkan pelajaran dalam bidang kemahiran dan teknikal selaras dengan objektif Jelajah Pendidikan Bumiputera (JPB) 2016 (MARA, 2016).

ILP Kuala Langat menawarkan program di peringkat sijil (SKM tahap 3) dan juga diploma (SKM tahap 4). Kursus-kursus yang ditawarkan adalah Teknologi Cadd Senibina, Teknologi Cadd Mekanikal, Teknologi Perisian Multimedia Interaktif, Teknologi Perisian Pengaturcaraan, Teknologi Komputer Rangkaian dan Mekatronik. Jadual 3 menunjukkan bilangan graduan mengikut kursus yang ditawarkan;

JADUAL 4. Bilangan Responden Mengikut Kursus Di ILP Kuala Langat tahun 2015-2016

Bil	Kursus	Sesi 1/2015		Sesi 2/2015		Sesi 1/2016		Sesi 2/2016	
		Jum	%	Jum	%	Jum	%	Jum	%
1.	Sijil Teknologi Cadd Senibina	6	4	11	10	17	10	43	13
2.	Diploma Teknologi Cadd Senibina	0	0	0	0	22	12	0	0
3.	Sijil Teknologi Cadd Mekanikal	15	11	8	7	12	7	33	10
4.	Sijil Teknologi Perisian Multimedia Interaktif	21	15	10	9	19	11	0	0
5.	Diploma Teknologi Perisian Multimedia Interaktif	20	14	25	23.5	22	12	63	19
6.	Sijil Teknologi Perisian Pengaturcaraan	13	9	7	6	17	10	32	9
7.	Diploma Teknologi Perisian Pengaturcaraan	15	11	3	3	25	14	53	16
8.	Sijil Teknologi Komputer Rangkaian	16	12	15	14	16	9	0	0
9.	Diploma Teknologi Komputer Rangkaian	28	20	25	23.5	22	12	82	25
10.	Sijil Mekatronik	5	4	4	4	5	3	25	8
Jumlah		139	100	108	100	177	100	331	100

(Sumber: ILP Kuala Langat 2017)

Kursus Teknologi Komputer Rangkaian merupakan kursus paling popular dan menjadi pilihan para graduan di ILP Kuala Langat (27%), diikuti kursus Teknologi Perisian Multimedia Interaktif (23%), Teknologi Perisian Pengaturcaraan (22%), Teknologi Cadd Senibina (13%), Teknologi Cadd Mekanikal (9%) dan Mekatronik (5%). Bagi peringkat sijil pula, kursus yang

menjadi pilihan paling tinggi dalam kalangan responden adalah kursus Sijil Teknologi Cadd Senibina iaitu sebanyak 22%, manakala kursus paling sedikit dipilih responden pula adalah kursus Sijil Mekatronik iaitu sebanyak 11%. Bagi peringkat diploma, kursus Diploma Teknologi Komputer Rangkaian mempunyai peratusan responden paling tinggi iaitu sebanyak 39%, manakala Diploma Teknologi Cadd Senibina adalah kursus yang mempunyai responden paling sedikit iaitu 5%. Situasi ini menepati perancangan RMK8 yang berhasrat mempertingkatkan program pendidikan dan latihan berkaitan sains dan teknologi di peringkat tinggi dan memperluaskan infrastruktur teknologi maklumat dan komunikasi (ICT) kawasan luar bandar (Siti Masayu Rosliah, 2014; Siti Masayu Rosliah, 2016).

Kebolehkeraan Graduan ILP Kuala Langat

Analisis status kebolehkeraan dalam kalangan graduan ILP Kuala Langat dilakukan untuk melihat status graduan sama ada telah bekerja, belum mendapat pekerjaan ataupun sedang menyambung pengajian ke peringkat yang lebih tinggi. Graduan-graduan ini terdiri daripada pelajar yang tamat pengajian pada tahun 2015 dan 2016 dengan dua sesi graduasi setiap tahun. Jadual 5 berikut merupakan taburan status kebolehkeraan responden:

JADUAL 5. Status Kebolehkeraan Graduan ILP Kuala Langat tahun 2015-2016

Bil	Status	Sesi 1/2015		Sesi 2/2015		Sesi 1/2016		Sesi 2/2016	
		Jum	%	Jum	%	Jum	%	Jum	%
1.	Bekerja	81	58.3	74	68.5	113	63.8	176	53.2
2.	Sambung Belajar	49	35.3	24	22.2	40	22.6	63	19
3.	Masih Mencari Pekerjaan	1	0.7	4	3.7	14	7.9	59	17.8
3.	Menolak Tawaran Kerja	8	5.8	6	5.6	10	5.6	33	10
Jumlah		139	100	108	100	177	100	331	100

(Sumber: ILP Kuala Langat 2017)

Berdasarkan Jadual 5 didapati bahawa status kebolehpekerjaan graduan dibahagikan kepada empat kategori, iaitu bekerja, sambung belajar, masih mencari pekerjaan dan menolak tawaran kerja. Analisa mendapati peratusan graduan bekerja adalah paling tinggi iaitu sebanyak 60.95% diikuti dengan status menyambung pelajaran sebanyak 24.78%, masih mencari pekerjaan sebanyak 7.57% dan menolak tawaran kerja sebanyak 6.75%. Hasil kajian Kementerian Pendidikan Tinggi (2016) menunjukkan kadar purata kebolehpasaran graduan teknikal dan kemahiran mendapat pekerjaan adalah lebih tinggi (77.2%) berbanding graduan dalam bidang yang lain. Dapatan ini sejajar dengan hasil kajian Mohamed Nizam (2008) yang mendapati lepasan program latihan vokasional mempunyai lebih peluang pekerjaan berbanding lepasan program akademik dengan majoriti graduan latihan vokasional mempunyai peluang yang tinggi untuk mendapat pekerjaan pertama mereka seurus selepas menamatkan latihan. Malah, kajian ini juga mendapati bahawa graduan tersebut kekal berada dalam pekerjaan yang mereka terima latihan tersebut. Mungkin faktor ini mempengaruhi dapatan kajian Noorazman Abd Samad dan rakan-rakan (2014) yang mendapati bahawa pelajar kemahiran lebih cenderung memilih untuk bekerja berbanding melanjutkan pelajaran ke peringkat yang lebih tinggi.

Lebih 20% daripada graduan ILP Kuala Langat juga didapati telah melanjutkan pelajaran ke peringkat yang lebih tinggi bagi meningkatkan pengetahuan dan kemahiran graduan. Kebiasaannya, graduan aliran vokasional menyambung pelajaran mereka di CIAST, Politeknik, Kolej Komuniti dan Universiti swasta (seperti Lim Kok Wing, MMU, UniKL), di Institut Latihan Jabatan Tenaga Manusia (ILJTM) dan Institut Kemahiran Belia Negara (IKBN) kerana kursus yang ditawarkan di institusi pendidikan ini mempunyai kesinambungan daripada kursus yang diikuti di ILP.

Walaupun kadar pengangguran dalam kalangan graduan ILP bagi tempoh kajian ini hanya melibatkan sejumlah 10% sahaja, namun situasi ini perlu dipandang serius kerana terdapat pelbagai kemungkinan berlaku pengangguran dalam kalangan graduan. Kajian Muhammad Hazrul Ismail (2012) yang menyenaraikan faktor lima faktor menyebabkan graduan sukar mendapat pekerjaan boleh membantu ke arah penyelesaian hal ini, namun begitu, sejauhmanakah dapatan kajian berkenaan boleh diaplikasikan terhadap graduan ILP Hulu Langat juga perlu diteliti.

Sektor Pekerjaan Diceburi Graduan

Bahagian ini menganalisis sektor pekerjaan yang diceburi oleh graduan ILP Hulu Langat, melalui pengkelasan berikut; sektor swasta, kerajaan, perniagaan sendiri dan lain-lain seperti dipaparkan Jadual 6 berikut;

JADUAL 6. Sektor Pekerjaan Graduan ILP Hulu Langat Tahun 2015 dan 2016

No	Sektor Pekerjaan	Sesi 1/2015		Sesi 2/2015		Sesi 1/2016		Sesi 2/2016	
		BIL	%	BIL	%	BIL	%	BIL	%
1	Awam/Kerajaan	5	6.17	6	8.11	5	4.42	15	8.57
2	Swasta/Syarikat/Firma/Kilang	68	83.95	61	82.43	105	92.92	148	84.57
3	Bengkel	0	0	0	0	0	0	2	1.14
4	Perniagaan Keluarga/Sendiri	8	9.88	7	9.46	3	2.65	10	5.71
Jumlah		81	100	74	100	113	100	175	100

(Sumber: ILP Kuala Langat 2017)

Berdasarkan Jadual 6 didapati sektor swasta/syarikat/firma/kilang merupakan sektor pekerjaan yang paling tinggi dipilih oleh graduan dengan purata peratusan sebanyak 85.96%. Ini seterusnya diikuti oleh sektor pekerjaan seperti perniagaan keluarga/sendiri (6.93%), awam/kerajaan (6.82%) dan bengkel (0.3%). Dapatan ini bertepatan dengan laporan dikeluarkan Jabatan Pendidikan Politeknik (2014) yang menyatakan bahawa sektor organisasi swasta tempatan merupakan organisasi yang mengambil graduan politeknik bekerja dengan peratusan tertinggi iaitu sebanyak 48.4%, diikuti sektor organisasi perusahaan sendiri (16.4%), sektor kerajaan sebanyak 15.7% dan bakinya adalah dari sektor lain seperti badan berkanun, organisasi bukan kerajaan dan sebagainya.

Sistem pembelajaran di ILJTM yang berteraskan 70 peratus penilaian terhadap aspek kemahiran, 30 peratus berdasarkan teori dan dianugerahkan Sijil Kemahiran Malaysia (SKM) merupakan salah satu kelebihan graduan ILJTM. Sistem ini merupakan syarat tambahan pekerjaan di dalam industri menyebabkan peratusan pelajar yang menceburi pekerjaan dalam bidang industri berada pada peratusan yang tinggi berbanding sektor pekerjaan lain. Namun begitu, syarat untuk

memohon pekerjaan di sektor awam pula memerlukan kelulusan dari universiti (swasta/awam) yang bersistemkan MQA menyebabkan graduan mengalami kesukaran untuk memohon. Walaupun masih terdapat peluang kepada graduan ILJTM untuk memohon pekerjaan di sektor awam, namun peratusan graduan yang berjaya mendapat pekerjaan adalah amat kecil kerana mereka perlu bersaing dengan graduan lepasan universiti.

Dari sudut yang lain, faktor kestabilan ekonomi keluarga merupakan salah satu sebab mendorong graduan memulakan peniaga sendiri berasaskan kemahiran yang dimiliki. Berasaskan kemahiran secara *hands on* yang diperolehi sewaktu belajar, graduan lebih yakin untuk memulakan perniagaan selain daripada alasan tidak mahu berhijrah dan berjauhan daripada keluarga.

Purata Gaji Graduan ILP Hulu Langat

Analisis berkaitan purata gaji yang diterima oleh graduan lepasan ILP dalam sektor pekerjaan mendapati bahawa kadar gaji dikelaskan mengikut beberapa kategori bermula dari kurang RM900 hingga ke RM10000 dan ke atas. Kualiti dan tahap kemahiran yang dimiliki oleh graduan dapat dinilai daripada purata gaji yang diterima oleh mereka seperti dipaparkan dalam jadual 7 berikut;

JADUAL 7. Pendapatan Graduan Bekerja Tahun 2015 dan 2016

No	Pendapatan (RM)	Sesi 1/2015 (%)	Sesi 2/2015 (%)	Sesi 1/2016 (%)	Sesi 2/2016 (%)
1	< RM 900	7.16	6.84	1.96	4.86
2	900 - 1000	12.35	12.74	12.79	11.69
3	1001 - 1300	22.71	20.61	20.15	23.36
4	1301 - 1500	18.54	21.92	18.41	15.67
5	1501 - 2000	29.13	25.81	37.23	40.12
6	2001 - 2500	6.14	8.38	5.65	2.49
7	2501 - 3000	2.72	1.92	2.37	0.82
8	3001 - 3500	0.43	0.93	0.90	0.53
9	3501 - 5000	0.73	0.55	0.32	0.34
10	5001 - 10 000	0.09	0.13	0.22	0.07
11	> 10 000	0.00	0.17	0.00	0.05
	Jumlah	100	100	100	100

(Sumber: ILP Kuala Langat 2017)

Berdasarkan Jadual 7 didapati bahawa pendapatan tertinggi graduan ILP Hulu Langat yang bekerja berada diantara RM1500 hingga RM2000 sebulan dengan peratusan sebanyak 73.24%. Merujuk kepada Pekeliling Perkhidmatan Kerajaan Malaysia Bilangan 1 tahun 2011, gaji bagi pekerja yang mempunyai kelayakan Sijil Kemahiran Malaysia adalah bermula dari RM850 bagi sijil tahap 2 dan minima RM1200 bagi diploma (SKM tahap 4). Kajian ini telah menunjukkan bahawa graduan lepasan ILP Kuala Langat telah memperolehi nilai gaji semasa seperti saranan pendapatan oleh kerajaan. Walaupun peratusan graduan yang berpendapatan melebihi RM2000 tidak melebihi 10%, namun dapatan ini telah menunjukkan bahawa graduan ILP mempunyai kualiti dan berkemahiran yang selaras dengan gaji yang diterima.

Jika diteliti laporan kajian Jabatan Pendidikan Politeknik (2014), didapati bahawa gaji permulaan bulanan (termasuk elaun) bagi graduan diploma lepasan politeknik adalah seperti

berikut; 44.7% majikan memberi gaji permulaan antara RM1001-RM1500, sejumlah 24.7% majikan membayar antara RM1501-RM2000, sejumlah 18.4% majikan membayar antara RM501-RM1000, sejumlah 3.1% lagi membayar RM2001 dan hanya 9.1% majikan membayar graduan diploma dengan jumlah kurang daripada RM500 sebulan. Berdasarkan laporan ini ternyata graduan lepasan ILP yang berstatus lepasan SPM menerima gaji yang lebih tinggi berbanding graduan diploma lepasan Politeknik. Namun begitu, Perintah Gaji Minimum 2016 melalui sykesen 23 Akta Majlis Perundangan Gaji Negara 2011 (akta 732) yang diedarkan Majlis Perundangan Gaji Negara (2016) menetapkan gaji minimum bagi swasta ditetapkan pada RM1000 (Semenanjung) dan RM920 (Sabah, Sarawak dan Wilayah Persekutuan Labuan). Oleh itu, pendapatan kurang dari RM900 yang diperolehi graduan kemahiran dan vokasional lepasan ILP dan politeknik ini perlu dikaji dengan lebih mendalam kerana nilai pendapatan ini tidak sesuai bagi pekerja yang mempunyai pendidikan lepasan menengah.

KESIMPULAN

Graduan berkemahiran seperti lepasan ILP kurang berhadapan dengan masalah pengangguran. Pelbagai bidang kemahiran yang disediakan institusi kemahiran telah membentuk dan menghasilkan belia mahir dan menyumbang kepada penawaran pekerja separuh mahir dan mahir bagi memenuhi sektor pembangunan dan perindustrian negara. Analisis terhadap kebolehpekerjaan graduan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat, bagi graduan tahun 2015-2016 mendapati sebanyak 60.95% graduan telah mendapat pekerjaan, manakala 24.78% yang lain telah melanjutkan pelajaran, selebihnya masih mencari pekerjaan. Melalui statistik dalam bahagian analisis dapat disimpulkan bahawa graduan ILP Kuala Langat memenuhi permintaan pasaran kerja semasa berdasarkan jumlah graduan yang bekerja di sektor swasta yang agak tinggi iaitu sebanyak 86% diikuti oleh sektor awam 6.8% dan bekerja sendiri (berniaga) 6.7%. Secara purata, gaji yang diterima graduan Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat berada dalam lingkungan RM1500-RM2000 sebulan (33.07%) walaupun mereka hanya mempunyai sijil SKM. Masyarakat umum perlu menyedari bahawa graduan yang dihasilkan institusi kemahiran yang menekankan kepada latihan secara komprehensif bersama pengetahuan dan sijil diiktiraf mempunyai masa hadapan yang cerah dalam kerjaya mereka. Dengan pengalaman dan kemahiran yang ada mereka memperoleh pendapatan yang setaraf dan lebih tinggi daripada graduan yang mempunyai diploma dan ijazah tetapi tidak mempunyai kemahiran teknikal.

RUJUKAN

- Adi-Irfan Che-Ani, Khaidzir Ismail, Azizan Ahmad, Kadir Ariffin & Mohd Zulhanif Abd Razak. 2014. New Framework for Universiti Kebangsaan Malaysia Soft Skills Course: Implementation and Challenges, *International Education Studies*; Vol. 7, No. 8; 2014.
- Ahmad Esa, Sahila Suadi, Noraishah Daud. 2013. Persepsi Pelajar Terhadap Program Kerjaya Di Universiti Tun Hussein Onn Malaysia, *Prosiding Persidangan Antarabangsa dan Pertandingan Inovasi Kaunseling dan Pendidikan*. Kajang: PERKAMA Consultants Sdn Bhd; 183-190.
- Ariffin Bin Basserany. 2013. Analisis Profil Pengambilan Pelajar Dan Kebolehpasaran Graduan Program Sarjana Muda Kejuruteraan (Mekanikal-Industri) Di Universiti Teknologi Malaysia. *Latihan Ilmiah*, Universiti Teknologi Malaysia.

- Azah Mohamed, Farah Liza Mohd Isa, Haryati Shafii. 2007. Kemahiran di Kalangan Graduan Sebagai Kriteria Penting Pasaran Tenaga Kerja: Kajian Kes Graduan Fakulti Kejuruteraan, UKM. Seminar Pendidikan Kejuruteraan dan Alam Bina 2007.
- Chan Lee Yee dan Norehan Abdullah. 2007. Produktiviti Bagi Sistem Pengajian Tinggi Di Malaysia, dlm. *Jurnal Kajian Malaysia*, Jld. XXV, No. 2; 75-120.
- Dian Hikmah Mohd Ibrahim dan Mohd Zaidi Mahyuddin. 2017. Pengangguran Belia di Malaysia: Perkembangan dan Pertimbangan Dasar, dalam, *Prospek dan Dasar pada Tahun 2017*, laporan Bank Negara Malaysia.
- Ernisuhani Binti Mohamad Zamri & Noraimi Binti Ahmad. 2016. Kajian Terhadap Kebolehpasaran Graduan Diploma Kejuruteraan Perkhidmatan Bangunan, Politeknik Sultan Azlan Shah, dlm. *E-Proceeding National Innovation and Invention Competition Through Exhibition (iCompEx'17)*.
- Hashamuddin Yaakob, Kamaruizam Mat Ail & Noor Farazila Radzi. 2018. The Effect of Internship on Job Performance: An Assessment of Students' Perception, *International Journal of Scientific & Engineering Research*, Volume 9, Issue 7, July-2018.
- Hazura Mohamed, Hairulliza Mohammad Judi Dan Ruzzakiah Jenal. 2019. Penilaian Kemahiran Insaniah Berdasarkan Persepsi Pelajar Prasiswazah, *Jurnal Teknologi Maklumat dan Multimedia Asia-Pasifik*, Vol. 8 No. 1, June 2019: 27-35.
- Ibrahim, B., Mastor, S., Mohd Salleh, K. & Sulaiman, N.L. 2010. Kemahiran berpasukan menerusi penyertaan di dalam kokurikulum di Universiti Tun Hussein Onn Malaysia dlm. Esa, A. & Mustafa, M. Z. (1st Ed). *Kemahiran Insaniah: Kajian Di Institusi-Institusi Pengajian*. Batu Pahat: Penerbit UTHM.
- Ishak Yussof, Rahmah Ismail & Robiah Sidin. 2008. Graduan dan Alam Pekerjaan: Kes Siswazah UKM, *Akademika* 72 (Januari) 2008: 3 – 24.
- Jabatan Pendidikan Politeknik. 2014. Persepsi Majikan Terhadap Graduan Politeknik Kementerian Pendidikan Malaysia, *Laporan Kajian Jabatan Pendidikan Politeknik Kementerian Pendidikan Malaysia*.
- Juliza Ezaida Jumelan. 2014. Penguasaan Kemahiran Insaniah Pelajar Dalam Penglibatan Aktiviti Kokurikulum Badan Beruniform Di Uthm, *Laporan projek Ijazah Sarjana Pendidikan Teknik dan Vokasional*, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia.
- Kementerian Pengajian Tinggi. 2010. *Dasar Latihan Industri Institusi Pengajian Tinggi*, Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia, Putrajaya.
- Lankard BA. 1990. Employability-the fifth basic skills. ERIC Digest No.104. Columbus Ohio: ERIC Clearinghouse on Adult, Career and Vocational Education. ED 325659.
- Li T, Zhang J. 2010. What determines employment opportunity for college graduates in China after higher education reform? *China Economic Review* 21, 38-50.
- Majlis Perundangan Gaji Negara. 2016. Syeksen 23 *Akta Majlis Perundangan Gaji Negara 2011* (akta 732).
- MARA. 2016. 28,344 ditawarkan ke IPT Menerusi Jelajah Pendidikan Bumiputera 2016, dlm eWARTA MARA, <https://ewartamara.gov.my/>, akses pada 16hb Ogos 2019.
- Marlina Ali, Shaharon Noordin. 2006. Tahap Penguasaan Kemahiran Berfikir Kritis di Kalangan Pelajar Pendidikan Fizik Merentas Jantina. *Buletin Persatuan Pendidikan Sains & Matematik Johor* 15 (1).
- Mason G, Williams G, Cranmer S. 2009. Employability skills initiatives in higher education: What effects do they have on graduate labour market outcomes? *Education Economics* 17 (1); 1-30.

- Mazlina Harun. 2002. Peluang kerjaya lepasan SPMV dalam bidang elektronik di sektor industri bagi menghasilkan carta aliran kerjaya: satu kajian di tiga buah kilang di daerah Batu Pahat, Johor, *Doctoral dissertation*, Kolej Universiti Teknologi Tun Hussein Onn.
- Muhammad Hazrul Ismail. 2012. Kajian Mengenai Kebolehpasaran Siswazah di Malaysia: Tinjauan dari Perspektif Majikan, PROSIDING PERKEM VII, *Persidangan Kebangsaan Ekonomi Malaysia ke VII (PERKEM VII)*, Transformasi Ekonomi dan Sosial Ke Arah Negara Maju, Ipoh, Perak, 4 – 6 Jun 2012, JILID 2 (2012); 906 – 913.
- Muhammad Syamaizar, Nur Farhana dan Farisa Jazima. 2017. Tahap Kemahiran Insaniah Dalam Kalangan Pelajar Kktm Di Johor Mengikut Perspektif Pelajar, *Prosiding Persidangan Antarabangsa Kelestarian Insan 2017 (INSAN2017)* Ayer Keroh, Malacca, Malaysia, 1– 2 November 2017.
- Muhammad Zul Azri Muhammad Jamil, Norinsan Kamil Othman, Irman Abdul Rahman, Faizal Mohamed Dan Zalita Zainuddin. 2016. Keberkesanan Pelaksanaan Sistem Latihan Amali / Industri Dalam Pengurusan Penempatan Latihan Industri bagi Pelajar Pusat Pengajian Fizik Gunaan, *Jurnal Personalia Pelajar*, 19 (2016): 52 – 64.
- Mohamed Nizam Mohamed Salleh. 2008. Hala Tuju Graduan Vokasional: Kajian Ke Atas Keperluan Dan Kesesuaian Kursus Elektrikal Di Institut Kemahiran Belia Negara (IKBN), *Tesis Ijazah Sarjana Sains*, Universiti Sains Malaysia.
- Mohd Yusof Bin Husain dan Ramlee Mustapha. 2009. Penilaian Kemahiran Employability Dalam Kalangan Pelajar Kejuruteraan Politeknik Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia. *Seminar Kebangsaan Pembangunan Keusahawanan 2009*, di Hotel Corus, Kuala Lumpur (8 - 9 Disember 2009), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Norazila Mat, Jamsari Alias, Nazri Muslim & Nur Atiqah Abdullah. 2015. “Experiential Learning” Dan “Service Learning”: Ke Arah Meningkatkan Kemahiran Insaniah Pelajar UKM, *Jurnal Personalia Pelajar*, 18 (1)(2015): 70-84.
- Nor Asfarul Lail Azwan Haris, Nor Maizura Ibrahim. 2019. Impak Pendidikan Latihan Teknikal Dan Vokasional (TVET) Di Bawah Program Pembelajaran Sepanjang Hayat (PSH) Anjuran Langkawi Tourism Academy@Kolej Komuniti Langkawi Terhadap Remaja Awal Dewasa Golongan Orang Kurang Upaya (OKU) Masalah Pembelajaran, *Proceeding International Conference On Special Education In Southeast Asia Region 9 Th Series 2019*, “Affirmation of The Identity of Special Education Science to Support The Implementation of Inclusive Education” Saturday, 24 March 2019 at Universitas Pendidikan Indonesia; 400-406.
- Noor Azlan Ahmad Zanzali. 2003. Kaedah P&P- Pengajaran dan Pembelajaran di IPT. *Kertas Kerja Kursus PTK 3*. Universiti Teknologi Malaysia, Johor.
- Noorashiah Sulaiman & Nursaliha Abd Ghafar. 2019. Analisis Hubungan Kemahiran dengan Kecekapan Teknik Firma Perkhidmatan di Malaysia, *Jurnal Pengurusan*, Vol. 55 (2019); 1-18.
- Noorazman Abd Samad, Razali Hassan, Hairudin Harun, Daziemah Daud & Azman Hassan. 2014. Kesedaran Terhadap Peluang Melanjutkan Pengajian ke Institut Latihan Vokasional (ILV) dalam Kalangan Pelajar Sekolah Menengah Vokasional (SMV) di Negeri Johor. *Jurnal Personalia Pelajar* 17 (2014): 109 – 115.
- Nooriah Yusof, Zakiah Jamaluddin & Norain Mat Lazi. 2013. Persepsi Pelajar Prasiswazah Terhadap Kebolehpasaran Graduan Dan Persaingan Dalam Pasaran Pekerjaan. *Jurnal Personalia Pelajar*, 16 (2013): 77-92.

- Noor Rahamah Abu Bakar. 2014. Gender dan pekerjaan di Malaysia: Perlunya tempat kerja yang 'mesra wanita', dlm. *GEOGRAFIA OnlineTM Malaysian Journal of Society and Space*, 10 issue 6; 179-186.
- Norfarhana Binti Romeli. 2012. Tahap Kemahiran Berfikir Kreatif Dan Kritis Dalam Kalangan Pelajar Diploma Pendidikan Lepas Ijazah Universiti Tun Hussein Onn Malaysia. *Latihan Ilmiah*, Universiti Tun Hussein Onn.
- Norzaina Rasit, Mohd Mokhtar Tahar. 2018. The Employability Skills Among Vocational School Students In The Final Year Of Malaysian Skills Certificate, *Jurnal Penelitian Dan Pengembangan Pendidikan Luar Biasa*, 5(1): 57-61.
- Pramela Krish, Kamisah Osman, Subahan T. and Zanaton Iksan. 2014. Persepsi Pelajar Prasiswazah Program Pengajian Bahasa Inggeris Mengenai Kecekapan Kendiri Dalam Kemahiran Kebolehgajian Dalam Sektor Pekerjaan, *Kajian Malaysia*, Vol. 32, No. 2, 2014, 93-112.
- Quek, A.H. 2005. Learning for the workplace: a case study in graduate employees' generic competencies. *Journal of Workplace Learning* 17(4): 231-242.
- Raybould, J. & Sheedy, V. 2005. Are graduates equipped with the right skills in the employability stakes?, *Industrial And Commercial Training*, 37(5); 259-263.
- Ridzwan Che' Rus, Mohamed Nor Azhari Azman. 2016. *Pengaruh minat terhadap pembentukan pekerja berkemahiran di Malaysia: Kajian kes pelatih Institut Latihan Perindustrian Kuala Lumpur (ILPKL) 3 (168 - 180). Institut Latihan Perindustrian Kuala Lumpur (ILPKL).*
- Rusli Ahmad, Nur Naha Mansor. 2012. Proses Kognitif, Pembuatan Keputusan Dan Pemilihan Kerjaya. Kajian Emperikal Menggunakan Perspektif Peta Kognitif, *Jurnal Kemanusiaan*, Bil.20; 67-83.
- Salpiah Suradi, Ruhizan Mohamad Yasin, Mohamad Sattar Rasul, Mohamad Iskandar Shah Sitam. 2015. Meneroka Laluan Kerjaya Berpendapatan Tinggi Bagi Golongan Belia Luar Bandar Di Malaysia. *Al Qimah Al Mudhafah The Journal of Management and Science(ALQIMAH)*, Volume 1, Issue 1(2015); 1-13.
- Sarimah Che Hassan, Norlizah Che Hassan, Nor Aisyah Buang. 2010. Penguasaan Kemahiran Insaniah (Kemahiran Keusahawanan) Dalam Kalangan Guru Sekolah Di Malaysia, *Proceedings of The 4th International Conference on Teacher Education*; Join Conference UPI & UPSI, Bandung, Indonesia, 8-10 November 2010.
- Shaharuddin Ahmad, Khaidzir, I., Azizan, A., Kadir, A., Zainul Ariffin, A.A, Khairil Anwar & Wan Mazlina, W. M. 2014. The Social And Academic Skills And The Marketability Of UKM's Graduates, *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 131 (2014): 118-123.
- Shaharuddin Ahmad, Noraziah Ali & Mohd Fauzi Hamzah. 2011. Kebolehpasaran Graduan UKM: Satu Kajian Perbandingan Antara Graduan Displin Sains Dengan Bukan Sains. *Jurnal Personalia Pelajar*, Bil 14:81-90.
- Siti Hajar Abdul Rauf, Maimunah Abdul Rauf. 2012. Keberkesanan Program Skim Latihan Graduan bagi Mengurangkan Kadar Pengangguran dalam Kalangan Siswazah. *Jurnal Islam Dan Masyarakat Kontemporari* Jilid 5 (Julai); 3-12.
- Siti Masayu Rosliah Abdul Rashid. 2014. Penggunaan Teknologi Maklumat Dan Komunikasi Dalam Aktiviti Perniagaan Wanita Luar Bandar, *Tesis Ijazah Doktor Falsafah*, Universiti Sains Malaysia.
- Siti Masayu Rosliah Abdul Rashid. 2016. Keupayaan Ict Dalam Meningkatkan Pencapaian Usahawan Wanita: Satu Kajian Kes Usahawan Luar Bandar Di Malaysia, *E-Bangi*, Vol. 11, No. 2 (2016); 078-103.

- Siti Zaleha Omain, Ahmad Jusoh, Low Hock Eng, Norliza Mohd Salleh dan Shafudin Mohd Yatim. 2007. Penentuan Kemahiran yang Bersesuaian Untuk Pelajar Sarjana Muda Pengurusan Teknologi. *Laporan Projek Penyelidikan VOT75101*. Research Management Center, UTM.
- Suhaili Binti Hanafi. 2015. Kesiediaan Pelajar Dari Aspek Kemahiran Teknikal Terhadap Pembentukan Kebolehkeraan Di Kolej Vokasional Wilayah Selatan. *Latihan Ilmiah*, Fakulti Pendidikan Teknikal dan Vokasional, Universiti Tun Hussein Onn Malaysia.
- Suria Sindhi Shariati Bt Hassan, Ahmad bin Esa. 2011. Instilling of Employability Skills among Students in Polytechnic, Kertas kerja *Seminar Pasca Ijazah 2011*, 25 Oktober 2011, UTHM.
- Suzanna Pillay. 2004. How Graduates Can Land Jobs. Dalam *New Straits Times*, 28 March 2004.
- Usha Malini Maniam & Liong Choong Yeun. 2007. Persepsi Pelajar Terhadap Atribut Pekerjaan dan Implikasinya ke atas Pendidikan Universiti, *Sains Malaysiana* 36(2)(2007): 213-223.
- Zafir Mohd Makhbul, Ishak Yussof, Abd Hair Awang. 2015. Antara realiti dan harapan – Kajian empirikal persepsi majikan terhadap prestasi graduan tempatan, *GEOGRAFIA OnlineTM Malaysian Journal of Society and Space*, 11 issue 10; 27-36.
- Zairoslawanee Binti Zaib. 2014. Pemilihan Kerjaya Pelajar Tingkatan 6 Atas Di Sekolah Menengah Kluster Di Kelantan, *Tesis Sarjana*. Universiti Tun Hussein Onn.

MAHARAM MAMAT
Pusat Citra Universiti
Universiti Kebangsaan Malaysia
maharam@ukm.edu.my

DAYANA DAIMAN
Jabatan Pembangunan Kemahiran (JPK)
Institut Latihan Perindustrian Kuala Langat, Selangor
dayana@mohr.gov.my

RAHANI MOHD MUSA
Telekom Malaysia Berhad (TM)

NUR ATHIRAH IRHAM
Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor (KUIS)

WONG KOK MUN
Ms Supply Chain Solutions (M) Sdn Bhd

YONG VOON YAU
Afiintra Technologies Sdn Bhd.

*Corresponding author; maharam@ukm.edu.my